

EVROPSKA ZELENA POLITIKA: MED USPEHOM NEMŠKE ZELENE POLITIKE IN KRIZO SLOVENSKE

DORIAN PENŠEK-RADER, JERNEJ ČELOFIGA

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija
dorian.pensek1@um.si, jernej.celofiga@student.um.si

Prispevek analizira razvoj in vlogo treh zelenih strank – nemške stranke *Bündnis 90/Die Grünen*, slovenske stranke Zeleni Slovenije ter novejšje stranke Vesna. Osredotoča se na njihove programske usmeritve, okoljsko politiko, gospodarske in socialne pristope ter položaj v nacionalnem in evropskem političnem prostoru. Predstavljen bo zgodovinski kontekst nastanka zelenih strank v Nemčiji in Sloveniji ter njihove odzive na podnebne izzive. Posebna pozornost je namenjena primerjalni analizi njihovih strategij, koalicijskih možnosti in politične identitete. Prispevek ponuja vpogled v razlike in podobnosti med omenjenimi strankami ter njihovo vlogo pri oblikovanju trajnostnih politik v sodobnem političnem okolju.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.ff.6.2025.6](https://doi.org/10.18690/um.ff.6.2025.6)

ISBN
978-961-299-008-4

Ključne besede:
podnebna kriza,
trajnostni razvoj,
okoljska politika,
komunikacija okoljske
krize,
zeleni stranke

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.ff.6.2025.6](https://doi.org/10.18690/um.ff.6.2025.6)

ISBN
978-961-299-008-4

Keywords:

climate crisis,
sustainable development,
environmental policy,
communication of
environmental crisis,
green parties

EUROPEAN GREEN POLITICS: THE SUCCESS OF THE GERMAN GREENS AND THE CRISIS OF THEIR SLOVENIAN COUNTERPARTS

DORIAN PENŠEK-RADER, JERNEJ ČELOFIGA

University of Maribor, Faculty of Arts, Maribor, Slovenia
dorian.pensek1@um.si, jernej.celofiga@student.um.si

This article analyzes the development and role of three green parties – the German *Bündnis 90/Die Grünen*, Slovenia's Zeleni Slovenije, and the newer party *Vesna*. It focuses on their programmatic orientations, environmental policies, economic and social approaches, and positions within national and European political arenas. An insight into the historical context of green parties' emergence in Germany and Slovenia and their responses to climate challenges will be given. Special attention is given to a comparative analysis of their strategies, coalition possibilities, and political identities. The article highlights similarities and differences among these parties and their roles in shaping sustainable policies in today's political environment.

University of Maribor Press

1 Uvod

Podnebna kriza je ena izmed osrednjih tem sodobne politike, saj vpliva na globalne in lokalne družbene, ekonomske ter politične procese. V zadnjih desetletjih so se v številnih državah oblikovale politične stranke, ki si prizadevajo za trajnostne rešitve in celostne okoljske politike. Med njimi imajo v Sloveniji pomembno vlogo *Zeleni Slovenije*, stranka *Vesna* ter v Nemčiji stranka *Bündnis 90/Die Grünen*, ki jih druži skupna usmeritev k okoljevarstvu, vendar se razlikujejo po svojem političnem programu, strategijah in ciljih. Okoljska politika je v sodobnem političnem diskurzu postala eno ključnih vprašanj, pri čemer je pomembno razumeti, kako se različne zelene stranke lotevajo okoljskih izzivov in kakšne ukrepe predlagajo za trajnostni razvoj. Čeprav imajo vse tri omenjene stranke podobne osnovne cilje, kot so boj proti podnebnim spremembam, zmanjšanje emisij toplogrednih plinov ter spodbujanje obnovljivih virov energije, se njihove konkretne politike in strategije razlikujejo. Razlike se kažejo v pristopu h gospodarskim reformam, socialni politiki ter odnosu do širših evropskih in globalnih vprašanj. Raziskava predstavljena v tem prispevku je primerjalna analiza programskih dokumentov in političnih usmeritev omenjenih treh strank. Osredotočava se na ključna področja, ki so pomembna za razumevanje njihovega položaja v političnem prostoru: okoljska politika, gospodarski pristopi k trajnostnemu razvoju, socialne politike, evropska politika ter vprašanja podnebne pravičnosti. Poleg tega preučujeva njihovo umeščenost v politični prostor – kako se definirajo v odnosu do drugih strank, kakšne koalicijske možnosti imajo in kakšno vlogo igrajo na nacionalni ter mednarodni ravni. V tem kontekstu je pomembno tudi vprašanje politične identitete teh strank in kako se umeščajo v širšo politično krajino. *Bündnis 90/Die Grünen* je ena najstarejših in najbolj uveljavljenih zelenih strank v Evropi, ki ima dolgo tradicijo sodelovanja v vladi in soustvarjanja zakonodaje na nacionalni in evropski ravni. Po drugi strani sta *Zeleni Slovenije* in *Vesna* razmeroma mlajši stranki, ki si šele utrujeta položaj v slovenskem političnem prostoru. Njihov vpliv in politična moč sta v veliki meri odvisna od volilnih rezultatov, koalicijskih dogovorov ter splošne politične klime v državi.

Metodološko se prispevek opira na analizo programskih dokumentov, predvolilnih manifestov in strateških usmeritev strank. Poleg tega upošteva tudi njihov dejanski politični vpliv, parlamentarno zastopanost in vlogo v širšem političnem kontekstu. V tem okviru bova izpostavila podobnosti in razlike med analiziranimi strankami ter

ugotavljala, v kolikšni meri so njihove politike usklajene s sodobnimi evropskimi zelenimi gibanji in trendi.

Prispevek je strukturiran na naslednji način: v prvem delu predstavlja zgodovinski kontekst razvoja zelenih političnih strank v Sloveniji in Nemčiji ter njihov položaj v političnem sistemu. V drugem delu sledi podrobna programska analiza, pri čemer se osredotočava na ključne politične teme in rešitve, ki jih te stranke zagovarjajo. Tretji del prispevka vključuje primerjalno analizo, v kateri osvetljujeva ključne razlike in skupne točke v njihovih politikah, ter refleksijo o izzivih, s katerimi se soočajo v sodobnem političnem prostoru. Zaključni del povzema glavne ugotovitve in nakazuje morebitne prihodnje smeri razvoja zelenih strank v Sloveniji in širše v Evropi.

2 Zgodovinski razvoj in politični kontekst

Zelene stranke so v Evropi nastale v drugi polovici 20. stoletja kot odgovor na naraščajočo ekološko krizo, hitro industrializacijo in grožnjo, ki so jo predstavljale jedrske tehnologije. Te stranke so se začele oblikovati na podlagi širokega spektra civilnodružbenih gibanj, ki so želela opozoriti na neodgovorno ravnanje z naravnimi viri in človekovo pravico do zdravega okolja. Gre za politične entitete, katerih temeljni poudarki so bili ekološka odgovornost, socialna pravičnost, vključujoča demokracija in mir. Vloga, ki so jo imeli pri preoblikovanju političnih struktur v Evropi, je bila pomembna, saj so vplivali na ustvarjanje novih političnih agend in pripomogli k usmerjanju pozornosti na trajnostne razvojne pristope (Hülshorst, 2012).

V Zahodni Nemčiji so Zeleni (*Die Grünen*) nastali leta 1980. Ko so se pojavili na politični sceni, so delovali kot koalicija različnih okoljevarstvenih, pacifističnih in civilnih gibanj, ki so se začela oblikovati še v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. Te ideje so vključevale nasprotovanje jedrski energiji, boj za socialno pravičnost in vključujočo politiko, ki bi se upirala prevladujočim konzervativnim in neoliberalnim pristopom. (Meyer, 2011). Njihova politična filozofija je bila močno zaznamovana z vrednotami, kot so ekologija, enakost, udeležba in decentralizacija oblasti, ki so bile kljub začetni nezaupljivosti in politični marginalizaciji zelo dobro sprejete med mladimi ljudmi in okoljevarstveniki (Meyer, 2011).

V sedemdesetih letih 20. stoletja je v Evropi že bilo veliko protestnih gibanj, ki so nasprotovala jedrski energiji in vplivu industrije na okolje. V Zahodni Nemčiji so se pojavili tako imenovani „neodvisni Zeleni“, ki so bili zlasti v Zahodni Nemčiji močno povezani z okoljevarstvenimi, pacifističnimi in feminističnimi pobudami. (Meyer, 2011). V teh letih so se pojavile številne pobude, kot je protest proti gradnji jedrske elektrarne v Brokdorfu, ki je pritegnil velike množice ljudi in dal pomemben zagon politiki Zelenih (Hülshorst, 2012).

V osmem desetletju prejšnjega stoletja so Zeleni postali pomemben politični dejavnik. Po njihovi ustanovitvi leta 1980 so uspeli prepoznati in nasloviti ekološke, socialne in politične izzive, s katerimi se je soočala nemška družba. S svojo politiko, ki je spodbujala trajnostni razvoj in večjo participacijo državljanov v političnih procesih, so postali pomemben akter na nemški politični sceni. Še posebej je njihova rast postala očitna po združitvi z civilnimi gibanji iz Vzhodne Nemčije konec osemdesetih let, ko so nastali kot *Bündnis 90/Die Grünen*, kar je povečalo njihovo politično moč in vpliv (Meyer, 2011).

Po združitvi z gibanji iz Vzhodne Nemčije so Zeleni postali del širše politične koalicije, ki je predstavljala alternativo tradicionalnim političnim strankam in izzvala prevladujoči politični okvir. Tako so Zeleni hitro začeli usmerjati svojo politiko ne le na ekološke vprašanja, temveč tudi na vprašanja človekovih pravic, enakosti in socialne pravičnosti. V tem obdobju so Zeleni začeli sodelovati z drugimi strankami, kar je omogočilo njihov hitrejši preboj v nemški politični prostor (Deutscher Bundestag, 2020).

Pomembno je omeniti, da so Zeleni skozi čas razvili svojo politično filozofijo v skladu z duhom časa in naraščajočimi potrebami družbe, kar se odraža v njihovem pristopu k evropski integraciji, migracijam, trajnostnemu razvoju in digitalni prihodnosti. Njihov vpliv se je razširil tudi na druge evropske države, kjer so podobne politične stranke začele nastajati v skladu z njihovimi temeljnimi vrednotami (Hülshorst, 2012).

Po začetnem uspehu v Nemčiji so Zeleni v devetdesetih letih 20. stoletja začeli širiti svoj vpliv tudi na evropski ravni, kjer so bili ustanovitelji Zelenih strank, ki so se kasneje vključile v Evropski parlament. Vpliv Zelenih je tako postal pomemben tako na nacionalnem kot tudi na evropskem političnem prizorišču. V 21. stoletju so Zeleni

postali del vlade v Nemčiji, kar je bila velika prelomnica v zgodovini te politične sile (Meyer, 2011).

Danes so Zeleni pomemben politični akter v mnogih evropskih državah, od Nemčije do Francije, Španije in drugih, kjer še naprej igrajo ključno vlogo pri oblikovanju okoljske politike in trajnostnega razvoja. Po zaslugi svojih idej, osredotočenih na ekološke, socialne in človekove pravice, so postali pomemben del sodobnih političnih tokov v Evropi, njihov vpliv pa je še vedno v porastu (Deutscher Bundestag, 2020).

2.1 Zgodovinski razvoj ekološke politike v Sloveniji

Ekološka politika v Sloveniji ima dinamično zgodovino, ki sega v obdobje pred osamosvojitvijo države, ko so se začela pojavljati prva okoljevarstvena gibanja. V času bivše republike Jugoslavije je bila okoljska problematika manj izpostavljena, vendar so že v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja nastala prva civilnodružbena gibanja, ki so opozarjala na okoljske težave, kot so onesnaženje zraka, vode in tal ter neskrbno ravnanje z naravnimi viri. Ena najpomembnejših točk v zgodovini slovenskega okoljevarstvenega gibanja je bil protest proti gradnji hidroelektrarne na reki Muri v začetku osemdesetih let. Ta dogodek je bil pomemben prelom v slovenskem okoljevarstvenem gibanju, saj je pritegnil široko podporo javnosti in opozoril na pomen trajnostnega ravnanja z naravo (Zapušek, 2003).

Po osamosvojitvi Slovenije leta 1991 je okoljevarstvena politika postala ena izmed ključnih prioritet v procesu uveljavitve samostojne države. V tem času so bile sprejete številne zakonodajne spremembe, ki so omogočile vključitev Slovenije v evropske okoljevarstvene in naravovarstvene strukture in politike. Najpomembnejši korak v tem obdobju je bila vključitev Slovenije v Evropsko unijo, kjer je morala država uskladiti svojo okoljsko zakonodajo z evropskimi standardi. Slovenija je postala članica EU leta 2004, kar je predstavljalo nov zagon za razvoj ekološke politike v državi (Zapušek, 2003).

V obdobju po vstopu Slovenije v EU so se ekološke teme začele bolj uveljavljati tudi v političnih strankah, vključno z zelenimi strankami, ki so postale pomemben akter na slovenski politični sceni. Leta 1999 je bila ustanovljena *Slovenska zelena stranka*, ki je delovala kot politični subjekt, ki je opozarjal na nujnost trajnostnega razvoja in

zaščite okolja ter narave. Ta stranka ni imela dolgoročne politične moči, vendar je njen vpliv prispeval k razvoju ekološke zavesti v slovenski družbi (Zapušek, 2003).

V zadnjem desetletju je Slovenija dosegla pomembne premike na področju trajnostnega razvoja, kar vključuje zakonodajo o varstvu okolja, obnovljivih virih energije in varstvu naravnih območij. Poleg tega je država začela izvajati strategije za zmanjšanje ogljikovega odtisa, kar je bilo pomembno v okviru globalnih prizadevanj za boj proti podnebnim spremembam (Zapušek, 2003).

Poleg političnih strank, ki se ukvarjajo z okoljsko politiko, so se v Sloveniji razvili tudi številni nevladni sektorji in okoljevarstvene organizacije, kot so *Ekologi brez meja*¹, ki se borijo za bolj trajnostno prihodnost. Aktivne so tudi druge nevladne organizacije kot na primer Focus in Umanotera. Te organizacije imajo pomembno vlogo pri oblikovanju javnih politik in povečanju ozaveščenosti o okoljskih vprašanjih v družbi. Danes Slovenija sledi evropskim smernicam na področju varstva okolja, vendar se še vedno sooča z izzivi, kot so trajnostna raba naravnih virov, povečanje energetske učinkovitosti ter boj proti onesnaževalnemu ravnanju. V Sloveniji varstvo okolja urejaja nov zakon o varstvu okolja, ki je bil sprejet leta 2004. Za izvajanje pravnih postopkov pa je pristojna Agencija Republike Slovenije za okolje kratico ARSO.

2.2 Stranka Vesna

Vesna je slovenska politična stranka, ustanovljena leta 2022, ki se je hitro uveljavila kot pomemben akter na političnem parketu, predvsem zaradi svoje jasne zavezanosti k pravičnemu zelenemu prehodu, trajnostnemu razvoju in socialni pravičnosti. Stranka se osredotoča na ključna vprašanja, kot so ekološko kmetijstvo, zdrava hrana, enake možnosti za vse ter zaščita živali, kar jo ločuje od drugih političnih subjektov v Sloveniji. Svojo politično platformo so strnili v šest ključnih točk, v katerih poudarjajo pomembnost povezanosti med okoljsko politiko in socialno pravičnostjo.²

¹ Ekologi brez meja. (n. d.). *O nas*. Pridobljeno 18. maja 2025 s spletne strani <https://ebm.si/o-nas>

² VESNA – zelena stranka. (n. d.). *Program*. Pridobljeno 18. maja 2025 s spletne strani <https://www.vesnazelenastranka.si/program/>

Stranka se zavzema za pravičen zeleni prehod, kar pomeni postopno preusmeritev slovenskega gospodarstva in družbe v smer, ki bo upoštevala ekološke in socialne cilje. Poudarjajo potrebo po prehodu na obnovljive vire energije, energetske učinkovitost, zmanjšanje emisij ter spodbujanje trajnostnega razvoja. Prav tako podpirajo socialno pravičnost, kar vključuje zmanjšanje obdavčitve za zaposlene ter uvedbo minimalne stopnje davka na kapitalske dobičke in evropskega davka na premoženje, s čimer želijo zmanjšati družbeno neenakosti. Stranka se tudi bori proti izogibanju plačevanja davkov s strani multinacionalk, kar je ena izmed njihovih prioritet v boju proti korporativni nepravičnosti.³

Pomemben del strankinega programa je tudi področje kmetijstva in hrane. *Vesna* se zavzema za ekološko kmetijstvo, kar vključuje spodbujanje trajnostnih kmetijskih praks, ki ne škodujejo okolju, temveč ga ščitijo. Stranka se prav tako zavzema za zdravo hrano, ki bo dostopna vsem državljanom, ter za zaščito živali. Poudarjajo, da so pravice živali in žensk pomemben del njihovega programa, saj so edina stranka v Sloveniji, ki se posebej osredotoča na pravice teh dveh skupin.

Vesna je znana po svojem kritičnem stališču do tradicionalnih političnih strank, ki po njihovem mnenju niso ustrezno naslovile izzivov podnebnih sprememb in socialnih neenakosti. Stranka želi z novo politično usmeritvijo odgovoriti na te izzive in zagotoviti, da bodo okoljska vprašanja in socialna pravičnost postala glavni stebri slovenske politike. Nosilec liste stranke je Vladimir Prebilič, dolgoletni župan Kočevja, izredni profesor na Fakulteti za družbene vede in strokovnjak na področju varnosti. Prebilič je poznan po svoji širši politični angažiranosti in mednarodnih izkušnjah, saj je vodil slovensko delegacijo pri Kongresu lokalnih in regionalnih skupnosti pri Svetu Evrope. Poleg Prebiliča so na listi stranke še številni znani kandidati, kot so Urška Zgojznik, Klemen Belhar, Marika Grubar in Uroš Macerl, ki so vsi aktivni na področju trajnostnega razvoja, energetike in socialne pravičnosti.

Vesna je leta 2023 postala članica Evropske zelene stranke, kar je pomemben korak v njenem razvoju in potrditvi njenega programa na evropski ravni. Članstvo v tej stranki ji omogoča tesnejše sodelovanje z drugimi zelenimi strankami v Evropi ter večji vpliv na oblikovanje politik v zvezi z okoljem, energetsko in prehransko samooskrbo ter socialno pravičnostjo. Po mnenju stranke je to sodelovanje

³ Delo. (2022, 9. februar). *Na politični oder uradno vstopila zelena stranka Vesna*. Pridobljeno 18. maja 2025 s spletne strani <https://www.delo.si/novice/slovenija/volitve-2022/na-politici-oder-uradno->

ključnega pomena za doseg skupnih ciljev in za učenje od držav, kjer zelene stranke prevzemajo vodilne funkcije.

Stranka *Vesna* si torej prizadeva za spremembo političnega in gospodarskega sistema v Sloveniji v smeri, ki bo upoštevala tako okoljske kot socialne potrebe, pri čemer bo krepila tudi svojo vlogo na evropskem političnem prizorišču.

2.3 Stranka *Zeleni Slovenije*

Zeleni Slovenije so politična stranka, ki je bila ustanovljena 11. junija 1989 v Mostecu pri Ljubljani. Nastali so v obdobju, ko so se v Sloveniji ustanovljale prve demokratične stranke, ki so kasneje sodelovale na prvih demokratičnih volitvah leta 1990. Stranka *Zeleni Slovenije* je bila od samega začetka usmerjena v okoljevarstveno politiko in se je hitro vključila v takratno politično življenje Slovenije, ki je bilo v fazi oblikovanja novih demokratičnih institucij. Kljub začetni podpori volivcev pa so po letu 1996 izpadli iz Državnega zbora, kar je predstavljalo velik udarec za stranko, ki se je takrat znašala pred novimi izzivi.⁴ *Zeleni Slovenije* so skozi svojo dolgoletno zgodovino večkrat spremenili ime in prilagodili svojo organizacijo. Leta 2018 so se odločili za preimenovanje v *Andrej Čuš in Zeleni Slovenije* z namenom večje prepoznavnosti stranke in njenega predsednika. Ta korak je bil poskus, da bi se povezal z imenom predsednika in tako pridobil večjo podporo volivcev. Vendar pa se je stranka po volitvah vrnila k prvotnemu imenu, saj je ugotovila, da je povezovanje s posamezniki v politiki lahko kratkoročno učinkovito, vendar ni nujno dolgoročno rešitev za stabilnost in prepoznavnost stranke. Danes je predsednik stranke Andrej Čuš, ki ima ključno vlogo pri njenem delovanju in usmeritvah. Pod njegovim vodstvom stranka ostaja zvesta svojim osnovnim vrednotam – zeleni politiki in zaščiti okolja.⁵

Kljub temu, da *Zeleni Slovenije* niso uspeli doseči pomembnejših rezultatov na zadnjih volitvah, ostajajo pomemben akter na slovenskem političnem prostoru. Stranka se še naprej aktivno vključuje v politično življenje in se zavzema za ohranjanje svojih vrednot, predvsem v zvezi z varstvom okolja, trajnostnim razvojem ter izboljšanjem kakovosti življenja za prihodnje generacije. Čeprav *Zeleni Slovenije* še niso uspeli pridobiti mesta v Državnem zboru, njihova prizadevanja za spodbujanje

⁴ Zeleni Slovenije. (n. d.). *O nas*. Abgerufen am 20. Mai 2025, von <https://www.zeleni.si/o-nas/>

⁵ Andrej Čuš. (n. d.). *Mič ČUŠ*. Abgerufen am 20. Mai 2025, von <https://www.andrejcus.si/>

okoljevarstvenih vprašanj in trajnostnih politik niso minila brez sledu. V zadnjih letih se zdi, da so se 'zeleni' postali bolj prepoznaven glas v slovenskem političnem prostoru, še posebej na področju izzivov, povezanih s podnebnimi spremembami, trajnostnim razvojem in energetske učinkovitostjo.

Zeleni Slovenije so tudi aktivni člani širšega evropskega zelenega gibanja. Povezani so z *Evropsko zeleno stranko* in *Global Greens*, ki sta ključna akterja na mednarodnem zelenem političnem področju. To jim omogoča, da sodelujejo pri oblikovanju evropskih in globalnih politik, povezanih z okoljem, in si prizadevajo za boljše usklajevanje ukrepov na teh področjih v Sloveniji in na mednarodni ravni. V preteklih letih so *Zeleni Slovenije* v iskanju večje podpore pogosto povezovali z drugimi političnimi strankami in gibanji. Vendar pa so bili ti poskusi povezovanja, zlasti na nacionalnem nivoju, vedno povezani z različnimi političnimi kompromisi, ki pa niso nujno privedli do povečanja njihovega vpliva v Državnem zboru.

Kljub številnim izzivom in vsem preprekama, s katerimi so se soočili v zadnjih treh desetletjih, *Zeleni Slovenije* ostajajo zavezani svoji osnovni ideologiji. Stranka je odločena, da bo še naprej delovala v korist okolja in narave ter za dolgoročne spremembe v slovenskem političnem prostoru. Čeprav njihova vloga v Državnem zboru še ni stabilna, *Zeleni Slovenije* verjamejo, da je njihov glas v slovenskem političnem okolju vedno pomembnejši in da bodo njihove vrednote v prihodnosti ključne za oblikovanje trajnostne prihodnosti za vse.

2.4 *Zeleni v Nemčiji (Bündnis 90/Die Grünen)*

Bündnis 90/Die Grünen, pogosto imenovana preprosto **Die Grünen**, je ena najpomembnejših političnih strank v Nemčiji. Nastala je iz gibanj za varstvo okolja, mirovnštva in človekovih pravic, ki so bila dejavna v Nemčiji v 70. in zgodnjih 80. letih prejšnjega stoletja. Stranka je bila uradno ustanovljena leta 1980 kot odgovor na okoljsko krizo, jedrsko grožnjo in nezadovoljstvo z obstoječimi političnimi silami, ki po mnenju mnogih niso učinkovito ukrepale proti uničevanju okolja in narave. V svojih začetkih je stranka zavračala kapitalizem, se zavzemala za pacifizem in bila močno usmerjena v ekološka ter socialna vprašanja. (Richter, 2009) Z leti pa se je razvila v vplivno politično silo, ki danes sodeluje v vladah na zvezni in deželni ravni.

Po nizu volilnih porazov leta 2024, zlasti na deželni volitvah v zveznih deželah v vzhodni Nemčiji, sta dolgoletna sopredsednika Ricarda Lang in Omid Nouripour odstopila. Na zveznem kongresu novembra 2024 je stranka izvolila novo vodstvo: Franzisko Brantner in Felixa Banaszaka. Franziska Brantner, dolgoletna poslanka Bundestaga in nekdanja državna sekretarka v ministrstvu za gospodarstvo in varstvo podnebja, je znana po svoji usmerjenosti v evropsko politiko in zavzemanju za človekove pravice. Felix Banaszak pa prihaja iz Severnega Porenja-Vestfalije, je bil aktiven v Mladih zelenih in od leta 2021 sedi v Bundestagu. Oba predstavljata generacijo, ki želi povezati tradicionalne zelene vrednote z bolj pragmatičnim in realističnim pristopom k politiki.

Njuna usmeritev vključuje poudarek na trajnostnem razvoju, socialni pravičnosti, varstvu človekovih pravic in nadaljnjem evropskem povezovanju. Novo vodstvo skuša ponovno pridobiti zaupanje volivcev, ki so se zaradi notranjih napetosti in nekaterih nepriljubljenih odločitev v času vladanja oddaljili od stranke. Ob tem pa se morata Brantner in Banaszak soočiti tudi z notranjimi izzivi – predvsem z naraščajočim nezadovoljstvom v mladinskih vrstah stranke, kjer se krepi gibanje, ki kritizira premik Zelenih proti političnemu centru in zahteva bolj izrazito levo usmerjeno, socialno politiko. Obstaja celo pobuda za ustanovitev novega levega gibanja, ki bi se osredotočalo na socialno-ekonomske teme in podnebno pravičnost.

V začetnih letih so bili *Zeleni* pogosto zaznani kot politična stranka, ki je delovala na obrobju nemške politike, a so se kmalu izkazali kot pomemben akter, ki je uspel vplivati na nemško politiko. Stranka je že leta 1998, v okviru koalicije s *Socialdemokratsko stranko Nemčije* (SPD), prvič vstopila v zvezno vlado, kar je bila prelomnica v njeni zgodovini. V tem obdobju so *Zeleni* prevzeli pomembne funkcije v vladi, vključno z ministrom za zunanje zadeve in ministrom za okolje. Ta koalicija je omogočila stranki, da uresniči številne ključne okoljske politike, vključno s povečanim vlaganjem v obnovljive vire energije in zmanjšanjem emisij CO₂.

V zadnjih desetletjih so *Zeleni* postali ena izmed najbolj prepoznavnih političnih strank v Nemčiji, še posebej na področju okoljskih vprašanj. Stranka je močno prisotna v vseh zveznih deželah, zlasti v nemških mestih, kjer se podpira njene politike na področju trajnostnega razvoja, varovanja okolja in socialne odgovornosti. V zadnjih letih so *Zeleni* postali tudi močna sila na področju evropske politike, saj

podpirajo okrepljeno sodelovanje v EU ter politične reforme, ki se osredotočajo na ohranjanje demokracije, vladavine prava in človekovih pravic.

V zadnjih letih so *Zeleni* postali pomembni akterji na mednarodnem področju, pri čemer so si prizadevali za bolj trajnostno zunanjo politiko. Podpirajo vključujoče in demokratične politike na svetovni ravni, zlasti v državah v razvoju, kjer je pomembno zmanjšanje revščine in spodbujanje trajnostnih praks. (Lemke, 2016) Stranka se zavzema tudi za okrepljeno sodelovanje znotraj EU in aktivno podpira politike, ki so usmerjene v boj proti podnebnim spremembam, zaščiti okolja in izboljšanju kakovosti življenja po vsem svetu.

Zeleni v Nemčiji se še naprej razvijajo in prilagajajo spreminjajočim se političnim in družbenim razmeram. V zadnjih zveznih volitvah, leta 2021, so dosegli zgodovinski uspeh in postali del koalicijske vlade, kar jim je omogočilo, da se še bolj vključijo v oblikovanje političnih odločitev na nacionalni ravni. Pod vodstvom Annalene Baerbock in Roberta Habecka stranka še naprej postavlja trajnostni razvoj in podnebno politiko v ospredje svojih aktivnosti. S tem *Zeleni* ne samo, da nadaljujejo svojo politično pot, ampak postajajo ključni akterji v oblikovanju prihodnosti Nemčije in Evrope.

Na splošno so *Zeleni* v Nemčiji stranka, ki se osredotoča na zagotavljanje trajnostnega in pravičnega razvoja, ki ne zanemara okolja, socialne pravičnosti in človekovih pravic. Kljub nekaterim izzivom in političnim spopadam so *Zeleni* uspešno uresničili številne svoje cilje, tako na nacionalnem kot na mednarodnem področju, in še naprej ostajajo ena izmed ključnih političnih strank v Nemčiji.

3 Politična ideologija in programske prioritete

Čeprav vse tri analizirane stranke – *Vesna*, *Zeleni Slovenije* in *Bündnis 90/Die Grünen* – sodijo v spekter 'zelenih' strank, se njihova politična ideologija in programske prioritete bistveno razlikujejo. Nemška stranka *Bündnis 90/Die Grünen* se je v zadnjih desetletjih iz protestnega gibanja razvila v eno najmočnejših političnih sil v Nemčiji in Evropi. Njihova ideologija presega zgolj okoljsko problematiko, saj vključuje tudi močno socialno komponento, poudarja človekove pravice, enakopravnost spolov in pravice manjšin ter zagovarja odprto in močno EU. V svojem programu združujejo ekološki aktivizem z gospodarsko modernizacijo, pri čemer zagovarjajo model

trajnostnega kapitalizma, ki temelji na digitalizaciji, zeleni energiji in inovacijah. Njihova politika je izrazito progresivna, kar pomeni, da se zavzemajo za družbene spremembe, ki temeljijo na inkluzivnosti, solidarnosti in trajnostnem razvoju. Pomemben del njihove ideologije je tudi zunanja politika, kjer podpirajo evropsko sodelovanje, nasprotujejo avtoritarnim režimom in si prizadevajo za globalne podnebne ukrepe. Zaradi širokega nabora tematik, ki jih pokrivajo, nagovarjajo različne skupine volivcev, pri čemer imajo največ podpore med urbanim prebivalstvom, izobraženci in mladimi, ki jih privlači njihova kombinacija ekološke in socialne politike.

V nasprotju s tem so *Zeleni Slovenije* stranka, ki je imela v zgodnjih devetdesetih letih pomembno vlogo v slovenski politiki, a po letu 1996 ni več dosegla parlamentarnega praga. Njihova ideologija je v osnovi ekološko usmerjena, vendar brez širšega družbenega in progresivnega momenta, ki je značilen za nemške *Zelene*. Njihov program je večinoma osredotočen na zaščito narave, trajnostni razvoj in boj proti onesnaževanju, vendar se ne dotika v enaki meri družbenih vprašanj, kot to počnejo nemški *Zeleni*. Poleg tega je njihova politična identiteta manj jasno definirana, saj v svoji zgodovini niso uspeli oblikovati močne prepoznavnosti, ki bi jih razlikovala od drugih političnih strank. Stranka je večkrat poskušala ponovno pridobiti vpliv na politični sceni, pri čemer se je povezovala z različnimi političnimi subjekti, a ji ni uspelo zgraditi stabilne volilne baze. Njihova ideologija ostaja razmeroma ozka in se v veliki meri osredotoča zgolj na okoljske teme, pri čemer ne ponujajo celovite alternative obstoječim strankam. Prav ta omejenost v politični širini je eden glavnih razlogov, zakaj *Zeleni Slovenije* ne uspejo doseči večje prepoznavnosti in preboja v parlament.

Stranka *Vesna*, ki se je oblikovala kot nova politična sila v Sloveniji, predstavlja drugačen pristop k 'zeleni' politiki. V nasprotju z *Zelenimi Slovenije* se ne osredotoča zgolj na ekološke teme, temveč poskuša oblikovati širšo družbeno in politično identiteto, ki vključuje tudi socialno pravičnost, boj proti korporativnim interesom in politični aktivizem. *Vesna* se predstavlja kot alternativa obstoječim političnim strankam in se skuša pozicionirati kot sodobna leva 'zelena' stranka, ki sledi modelu uspešnih evropskih 'zelenih' strank. Njihov politični diskurz je bolj radikalen in se osredotoča na zahtevo po sistemskih spremembah, ki bi omejile vpliv kapitala na politične odločitve ter postavile okoljske in družbene vrednote v ospredje političnega delovanja. S tem se *Vesna* razlikuje tako od *Zelenih Slovenije* kot tudi od nemških

Zelenih, saj poskuša združiti ekološko tematiko s kritiko obstoječega političnega sistema in ekonomske ureditve. Njihov uspeh bo v veliki meri odvisen od tega, ali bodo uspeli oblikovati jasno in prepoznavno politično identiteto ter privabiti dovolj volivcev, da bi se uvrstili v parlament.

Glavna razlika med temi tremi strankami je torej v širini njihove politične agende. *Bündnis 90/Die Grünen* so razvili celovit politični program, ki vključuje tako ekološke kot družbene, gospodarske in zunanjepolitične teme, zaradi česar so postali ena najmočnejših strank v Nemčiji. *Zeleni Slovenije* so ostali omejeni predvsem na ekološka vprašanja in niso uspeli razviti širše politične identitete, kar jim otežuje politični preboj. *Vesna* se poskuša profilirati kot nova zelena alternativa, ki vključuje progresivne in radikalne elemente, vendar se sooča z izzivom, kako zgraditi stabilno politično bazo.

Kljub temu da vse tri stranke delijo osnovno ekološko usmeritev, se med njimi kažejo velike razlike v pristopu k politiki, širini njihovega programa in načinu, kako nagovarjajo volivce. Medtem ko so nemški *Zeleni* postali močna politična sila z jasno definiranimi vrednotami in širokim programom, ostajata *Vesna* in *Zeleni Slovenije* omejeni na bolj specifične teme, kar jima otežuje širšo politično relevantnost. Ključno vprašanje ostaja, ali lahko *Vesna* ponovi uspeh nemških *Zelenih* ali pa bo ostala stranka z omejenim vplivom, podobno kot *Zeleni Slovenije*.

Za podrobnejše razumevanje programatskih razlik in podobnosti med tremi 'zelenimi' strankami – *Bündnis 90/Die Grünen* v Nemčiji, *Vesna* v Sloveniji in *Zeleni Slovenije* – sva pripravila tabelo, ki prikazuje njihove programske prioritete na ključnih področjih, kot so podnebna politika, gospodarstvo, socialna pravičnost, promet, zunanja politika in energetska strategija.

Analiza kaže, da imajo *Bündnis 90/Die Grünen* in *Vesna* jasno strukturirane in podrobne programe s konkretnimi cilji in časovnimi okviri, medtem ko so *Zeleni Slovenije* pogosto bolj splošni pri svojih okoljskih zahtevah in manj natančni pri določanju specifičnih ukrepov. Razlike se kažejo tudi v politični usmeritvi, saj sta prvi dve stranki bolj progresivno usmerjeni, medtem ko se *Zeleni Slovenije* pogosto prilagajajo različnim političnim taborom.

Tabela 1: Primerjalna analiza programskih prioritiet 'zelenih' strank

Področje	Bündnis 90/Die Grünen (Nemčija)	Vesna (Slovenija)	Zeleni Slovenije
Podnebna politika	Ogljična nevtralnost do 2040, 100 % obnovljivi viri energije, strožje emisijske omejitve	Zmanjšanje emisij CO ₂ , investicije v zeleno infrastrukturo, zaščita naravnih virov	Splošna zavezanost varovanju okolja in narave, brez konkretnih ciljev
Gospodarstvo	Zelena industrija, trajnostne investicije, krožno gospodarstvo	Zelena delovna mesta, podporne sheme za ekološko kmetijstvo	Podpora malim podjetjem in kmetijstvu, brez jasnega modela prehoda v zeleno gospodarstvo
Socialna pravičnost	Višje minimalne plače, progresivna davčna politika, socialna varnost	Dostop do kakovostnega zdravstva in izobraževanja, socialna enakost	Načelna podpora socialnim vprašanjem, brez konkretnih ukrepov
Prometna politika	Spodbujanje javnega prevoza, prepoved novih avtomobilov z motorji na notranje zgorevanje po 2030	Razvoj javnega prometa, zmanjšanje avtomobilskega prometa	Lokalna pobuda za čistejši promet, a brez celovitega programa
Zunanja politika	Močna podpora EU, zeleni prehod na globalni ravni, poudarek na človekovih pravicah	Podpora evropskim zelenim politikam, krepitev regionalnega sodelovanja	Brez jasne zunanje-politične usmeritve
Energetska strategija	Hitra opustitev fosilnih goriv, razvoj obnovljivih virov, prepoved jedrske energije	Povečanje deleža obnovljivih virov, energetska neodvisnost Slovenije	Podpora trajnostni energiji, vendar dopuščanje različnih energetskih virov

Analiza tabele primerjalnih programskih prioritiet treh zelenih strank (*Bündnis 90/Die Grünen*, *Vesna* in *Zeleni Slovenije*) kaže na različne pristope, prioritete in konkretne cilje glede ključnih področij, ki vplivajo na okoljsko politiko, gospodarstvo, socialno pravičnost, promet, zunanjo politiko in energetske strategije.⁶

⁶ Programi strank:

- Bündnis 90/Die Grünen. (2024). Program stranke. Pridobljeno 15. maja 2025,

s <https://www.gruene.de/programm>

- Vesna. (2024). Program stranke Vesna. Pridobljeno 15. maja 2025, s <https://www.vesna.si/program>

- Zeleni Slovenije. (2024). Program stranke. Pridobljeno 15. maja 2025, s <https://www.zeleni.si/program>

Za analizo vpliva izobrazbe, starosti in urbanosti na podporo zelenim strankam v Sloveniji sva uporabila več političnih virov in raziskav, ki nudijo poglobljen vpogled v volilne trende in demografske značilnosti volivcev. Med njimi je Poročilo o kampanji Zelenih Slovenije za evropske volitve 2024, ki vsebuje podrobno analizo volilnega uspeha, poudarja podporo v urbanih središčih in med mladimi volivci. Poleg tega sva vključila ugotovitve iz analiz političnih programov in podpore zelenim strankam, kot jih povzema članek na portalu Večer, kjer je izpostavljeno, da je gibanje *Vesna* edina stranka s trdno podporo Evropske zelene stranke, kar odraža razlike v politični kulturi in podpori med zelenimi v Sloveniji. Pomemben vir je tudi Raziskava Ženskega lobija Slovenije o vidikih spola na evropskih volitvah 2024, ki analizira podporo zelenim med različnimi demografskimi skupinami in izpostavlja pomen mladih ter urbanih volivcev za rast zelenih. Za širši kontekst sva uporabila tudi Poročilo UMAR o razvoju 2024, ki izpostavlja izzive trajnostnega razvoja in prehoda v nizkoogljično krožno gospodarstvo, kar je ključno za razumevanje politične podpore zelenim strankam v Sloveniji. Ti viri skupaj omogočajo celovito razumevanje političnih trendov in demografskih dejavnikov, ki vplivajo na podporo zelenim strankam v slovenskem političnem prostoru.

Podnebna politika

Bündnis 90/Die Grünen so zelo ambiciozni v svoji podnebni politiki. Njihov cilj je doseči ogljično nevtralnost do leta 2040, kar vključuje prehod na 100 % obnovljive vire energije ter strožje omejitve emisij. Ta cilj je jasen, merljiv in vključuje konkretne časovne okvire, kar odraža visoko zavezanost k boju proti podnebnim spremembam.

Vesna v Sloveniji se osredotoča na zmanjšanje emisij CO₂, vendar brez natančnih časovnih okvirjev ali specifičnih ciljev. Stranka poleg tega izpostavlja pomembnost investicij v zeleno infrastrukturo in zaščito naravnih virov. To nakazuje na bolj pragmatičen pristop k podnebnim vprašanjem, kjer so cilji pomembni, vendar ni tako natančno opredeljeno, kako jih bodo dosegli.

Zeleni Slovenije v svojem programu izkazujejo splošno zavezanost varovanju okolja in narave, vendar brez konkretnih ciljev, kot so opredeljeni v drugih strankah. To kaže na manj ambiciozen pristop in pomanjkanje konkretnih časovnih okvirjev za doseg

okoljskih ciljev, kar lahko vpliva na njihovo zmožnost, da se vključijo v širše podnebne pobude na mednarodni ravni.

Gospodarstvo

Bündnis 90/Die Grünen si prizadevajo za razvoj zelene industrije, trajnostne investicije in krožno gospodarstvo. Soder meni, da ta usmeritev nakazuje, da si stranka prizadeva za preobrazbo celotnega gospodarskega sistema v smeri trajnostnega razvoja, z vključevanjem naprednih tehnologij in procesov, ki zmanjšujejo okoljski odtis. (Soder, 2022)

Vesna se osredotoča na ustvarjanje zelenih delovnih mest in podporo ekološkemu kmetijstvu. To pomeni, da si prizadevajo za prehod v zeleno gospodarstvo skozi podporo specifičnim sektorjem, kot je kmetijstvo, vendar ni jasno, kako bodo zagotovili širši prehod na trajnostno gospodarstvo.

Zeleni Slovenije v svojem programu podpirajo mala podjetja in kmetijstvo, vendar brez jasnega modela prehoda v zeleno gospodarstvo. Ta pristop je nekoliko manj ambiciozen in bolj usmerjen v ohranjanje obstoječih gospodarskih praks, kar pa lahko omeji širši vpliv zelene preobrazbe na celotno gospodarstvo.

Socialna pravičnost

Bündnis 90/Die Grünen dajejo velik poudarek socialni pravičnosti. Njihov program vključuje višje minimalne plače, progresivno davčno politiko in socialno varnost, kar je usmerjeno v zmanjšanje socialnih neenakosti in izboljšanje življenjskih pogojev za vse državljane.

Vesna se osredotoča na dostop do kakovostnega zdravstva in izobraževanja ter socialno enakost, kar pomeni, da si prizadeva za izboljšanje socialnih storitev v Sloveniji, zlasti za ranljive skupine. Pri tem pa je treba upoštevati, da vsaka stranka izhaja iz konkretnega družbenega in gospodarskega konteksta svoje države, kar vpliva na vsebinske poudarke in predlagane ukrepe.

Zeleni Slovenije izkazujejo načelno podporo socialnim vprašanjem, vendar brez bolj podrobno oblikovanih ukrepov. Razlike med slovenskim in nemškim pristopom k socialni pravičnosti tako niso nujno posledica razlike v politični volji, temveč tudi razlik v nacionalnih razmerah, prioritetah in razpoložljivih možnostih.

Prometna politika

Bündnis 90/Die Grünen podpirajo spodbujanje javnega prevoza in so si zadali cilj prepovedati prodajo novih avtomobilov z motorji na notranje zgorevanje po letu 2030. To kaže na jasno zavezanost k zmanjšanju vpliva avtomobilskega prometa na okolje in k prehodu na trajnostne oblike prevoza.

Vesna predlaga razvoj javnega prometa in zmanjšanje avtomobilskega prometa, kar se osredotoča na izboljšanje prometne infrastrukture v Sloveniji, vendar ni tako specifično, kot je to v primeru nemških *Zelenih*. Stranka sicer prepozna potrebo po spremembah v prometu, vendar ni jasno opredeljena strategija za doseg te ciljev.

Zeleni Slovenije imajo lokalne pobude za čistejši promet, vendar brez celovitega programa. To pomeni, da se njihov pristop osredotoča na specifične ukrepe na lokalni ravni, vendar ni videti širše strategije za obvladovanje prometa na nacionalni ravni.

Zunanja politika

Bündnis 90/Die Grünen podpirajo močno evropsko sodelovanje, zeleni prehod na globalni ravni in človekove pravice. Njihova zunanjo politiko odlikuje jasna usmeritev v globalno sodelovanje in podporo zelenim politikam, ki presegajo zgolj evropski okvir.

Vesna podpira evropske zelene politike in krepitev regionalnega sodelovanja, kar nakazuje, da imajo osredotočenost na evropsko in regionalno sodelovanje, vendar brez širše globalne perspektive, kot jo izpostavljajo nemški *Zeleni*.

Zeleni Slovenije nimajo jasne zunanjepolitične usmeritve, kar pomeni, da njihova zunanjo politiko zaznamuje pomanjkanje specifičnih ciljev in smernic na tem področju.

Energetska strategija

Bündnis 90/Die Grünen podpirajo hitro opustitev fosilnih goriv in razvoj obnovljivih virov energije ter prepoved jedrske energije, kar odraža njihov ambiciozen pristop k energetske preobrazbi.

Vesna predlaga povečanje deleža obnovljivih virov in energetske neodvisnost Slovenije. Stranka se osredotoča na krepitev energetske varnosti v Sloveniji, vendar ne izključuje vseh energetskih virov, kot to počnejo nemški *Zeleni*.

Zeleni Slovenije podpirajo trajnostno energijo, vendar dopuščajo uporabo različnih energetskih virov, kar nakazuje na bolj fleksibilen pristop, vendar manj ambiciozen, ko gre za prehod na popolnoma obnovljive vire energije.

Analiza kaže, da se stranke precej razlikujejo v svojih pristopih, ciljih in strategijah glede ključnih okoljskih in socialnih vprašanj. *Bündnis 90/Die Grünen* v Nemčiji sprejemajo zelo ambiciozne cilje, medtem ko sta *Vesna* in *Zeleni Slovenije* bolj pragmatični in osredotočeni na specifične cilje, ki so bolj lokalno usmerjeni in niso vedno tako konkretno opredeljeni kot v nemški politiki. *Zeleni Slovenije* kažejo najnižjo stopnjo ambicioznosti v primerjavi z drugima dvema strankama, kar je lahko omejevalni dejavnik za njihov vpliv na širša okoljska in socialna vprašanja.

V volilnih programih strank *Bündnis 90/Die Grünen* (Nemčija), *Vesna* (Slovenija) in *Zeleni Slovenije* se okoljske teme pojavljajo kot pomemben del političnega sporočila, a se med strankami razlikujejo tako vsebinska konkretizacija kot tudi jezikovni pristop. Nemška stranka *Bündnis 90/Die Grünen* izstopa po jasnih in ambicioznih ciljih, kot so podnebna nevtralnost do leta 2040 ter prehod na 100 % obnovljive vire energije. Jezik njihovih programov je natančen, usmerjen v prihodnost in uporablja močne glagole, kot so „spodbujati“ in „prepovedati“, kar daje občutek zavezanosti in nujnosti ukrepanja. *Vesna* izpostavlja zmernejše, a še vedno pomembne cilje, kot so zmanjšanje emisij CO₂ in investicije v zeleno infrastrukturo, pri čemer močno povezuje okoljske in socialne teme, na primer z obljubo o ustvarjanju zelenih delovnih mest. Jezik stranke *Vesna* je razumljiv in nagovarja širšo skupnost, kar se odraža tudi v njihovih sloganih. *Zeleni Slovenije* pa ostajajo v večini področij bolj splošni in ne ponujajo konkretnih števil ali ukrepov, kar se kaže tudi v njihovi jezikovni rabi, ki je pogosto apelativna, a manj usmerjena.

4 Analiza komuniciranja okoljske krize na podlagi volilnih sloganov

Komunikacija okoljske krize v predvolilnih kampanjah je ključna za oblikovanje javnega mnenja in mobilizacijo volivcev. Volilni slogani in programska sporočila so pogosto prvi stik volivcev s političnimi stališči strank glede okoljske problematike, zato je njihova jezikovna zasnova odločilna za učinkovitost prenosa sporočila. V nadaljevanju analiziramo slogane in jezikovne strategije treh strank – *Bündnis 90/Die Grünen*, *Vesna* in *Zeleni Slovenije* – ter ugotavljamo, kako te vplivajo na percepcijo in angažiranost volivcev.

V nadaljevanju predstavljamo analizo volilnih sloganov treh strank, ki so nastopile na nedavnih volitvah v Nemčiji in Sloveniji. Nemška stranka *Bündnis 90/Die Grünen* je v svoji predvolilni kampanji leta 2025 uporabila slogan „Zaščita podnebja zdaj – za prihodnost, vredno življenja!“, ki poudarja nujnost takojšnjega ukrepanja za varno prihodnost. V Sloveniji je stranka *Vesna* v okviru evropskih volitev 2024 uporabljala slogan „Pogum za Evropo“, ki je del njihove širše zelene in socialno usmerjene kampanje. Poleg tega so v preteklih kampanjah uporabljali tudi slogan „Zelena delovna mesta za zdravo Slovenijo“. *Zeleni Slovenije* so v volilnih kampanjah 2022–2023 uporabljali slogan „Varujmo naravo, varujmo prihodnost“. Ti slogani so pomemben del njihove komunikacije okoljske krize in odražajo različne jezikovne strategije.

Tabela 2: Primerjalna analiza volilnih sloganov strank

Stranka	Slogan	Jezikovna analiza
Bündnis 90/Die Grünen	„Zaščita podnebja zdaj – za prihodnost, vredno življenja!“	Uporaba prislova „jetzt“ („zdaj“), ki poudarja časovno nujnost takojšnjega ukrepanja, usmerjenost v prihodnost, čustveno pozitivno sporočilo, implicitni poziv k dejanju
Vesna	„Pogum za Evropo“ / „Zelena delovna mesta za zdravo Slovenijo“	Povezava okolja in socialne pravičnosti, enostaven, razumljiv jezik, apel na skupnost, poudarek na pogumu in spremembi
Zeleni Slovenije	„Varujmo naravo, varujmo prihodnost“ / „V Evropi igramo v prvi ligi“	Splošni pozivi, ponavljanje za poudarek, manj konkretno, apelativno

Volilni slogani so pogosto jedrnata in retorično močna sporočila, ki s skrbno izbranimi besedami in strukturami nagovarjajo volivce. V nadaljevanju analiziramo tri slogane treh strank – *Bündnis 90/Die Grünen* (Nemčija), *Vesna* (Slovenija) in *Zeleni*

Slovenije – z vidika njihove jezikovne strukture, slovničnih elementov in retoričnih učinkov, ki prispevajo k komuniciranju okoljske krize.

Nemški slogan *Bündnis 90/Die Grünen* „Klimaschutz jetzt – für eine lebenswerte Zukunft!“ je sestavljen iz dveh delov, ki sta ločena z vezajem in tvorita koordinirano zvezo. Prvi del „Zaščit podnebja zdaj – za prihodnost, vredno življenja!“ je skladenjska enota, kjer je samostalniški „Klimaschutz“ (varstvo podnebja) glavni člen, dopolnjen s prislovom „jetzt“ (zdaj), ki določa časovno nujnost. Prislov „jetzt“ deluje kot poudarek, ki aktivira občutek takojšnjega ukrepanja. Drugi del „für eine lebenswerte Zukunft“ je predložni izraz, ki določa namen oziroma cilj prvega dela. Samostalniški „Zukunft“ (prihodnost) je dopolnjen z pridevnikom „lebenswerte“ (vreden življenja), ki ustvarja pozitivno in upajočo vizijo. Celoten slogan tako združuje imperativno naravo poziva k dejanju (čeprav brez neposrednega imperativa) s čustveno nabito prihodnostno perspektivo. Ta skladnja omogoča, da je sporočilo hkrati jasno, neposredno in motivacijsko.

Slogan slovenske stranke *Vesna* „Pogum za Evropo“ je kratka fraza, ki deluje kot nominalna fraza z glavno besedo „pogum“ – abstraktno samostalniško obliko, ki simbolizira notranjo moč in odločnost. Predložni izraz „za Evropo“ določa cilj ali namen tega poguma. Stavčna struktura je jedrnata, brez glagola, kar daje sloganu univerzalno in časovno neomejeno naravo. Ta nominalna oblika omogoča, da slogan nagovarja volivce na čustveni ravni, saj „pogum“ kot vrednota spodbuja identifikacijo in motivacijo. Hkrati je jezik enostaven in razumljiv, kar povečuje dostopnost sporočila. Slogan implicitno poziva k aktivnemu sodelovanju in spremembam, kar je v skladu z zeleno in socialno politiko stranke.

Slogan Zelenih Slovenije „V Evropi igramo v prvi ligi“ uporablja celotno stavčno strukturo s samostalniško predložnim izrazom „v Evropi“ kot lokativom, glagolom „igramo“ v prvi osebi množine sedanjika in predložnim izrazom „v prvi ligi“ kot dopolnilom kraja oziroma statusa. Glagol „igramo“ izhaja iz sveta športa in prenaša metaforični pomen aktivnega sodelovanja in tekmovanja. Predložni izraz „v prvi ligi“ simbolizira najvišjo raven kakovosti in konkurenčnosti, kar v političnem kontekstu pomeni, da Slovenija igra pomembno in vidno vlogo v evropskem prostoru. Ta metafora ustvarja občutek ponosa, samozavesti in ambicije, hkrati pa nagovarja občutek pripadnosti skupnosti. Stavčna struktura je polna in dinamična, kar daje sloganu energijo in motivacijski ton. Vendar pa slogan ne vsebuje

neposrednih okoljskih izrazov, zato je njegova okoljska tematika implicitna in bolj povezana s politično identiteto kot z jasno določenimi okoljskimi cilji.

Skupaj ti trije slogani uporabljajo različne jezikovne strategije: nemški slogan poudarja časovno nujnost in optimistično prihodnost, slovenski slogan *Vesna* nagovarja notranjo moč in skupnost, slogan Zelenih Slovenije pa uporablja močno metaforo iz športa za krepitev politične identitete in ambicije. Vsak od njih na svoj način prispeva k komunikaciji okoljske krize – bodisi preko neposrednih pozivov, čustvenih vrednot ali simbolnih podob.

5 Analiza volilnih rezultatov

Po primerjavi programskih prioritet in kratke analize volilnih sloganov treh zelenih strank je smiselno preučiti tudi njihove volilne rezultate in ugotoviti, v kolikšni meri njihovi cilji odražajo podporo volivcev na nacionalni in evropski ravni. Zeleni politični subjekti se v različnih državah soočajo z raznolikimi političnimi in družbenimi okoliščinami, kar vpliva na njihov volilni uspeh in dolgoročno stabilnost.

V Nemčiji so *Bündnis 90/Die Grünen* že desetletja del političnega establišmenta in so si utrdili močno bazo volivcev, ki jih podpirajo zaradi kombinacije okoljevarstvene politike, progresivnih družbenih reform in evropske usmeritve. V Sloveniji pa zeleni politični projekti niso uspeli pridobiti trajne volilne podpore. Stranka *Vesna* kot novo nastali politični akter poskuša izkoristiti naraščajočo ekološko zavest volivcev, vendar se sooča s konkurenco drugih strank, ki vključujejo okoljske tematike v svoje programe. *Zeleni Slovenije*, kot ena izmed prvih demokratičnih strank v državi, pa so skozi leta izgubili vpliv in ostali marginalizirani.

Razlika v uspehu zelenih strank na nacionalnih in evropskih volitvah je zanimiv pojav, ki se kaže tudi v Sloveniji. Na ravni Evropskega parlamenta zeleni pogosto dosegajo boljše rezultate, kar je povezano z večjo osredotočenostjo volivcev na okoljske in podnebne politike ter z večjo politično fragmentacijo na evropskem nivoju. V Sloveniji je na evropskih volitvah 2024 stranka *Vesna* z Vladimirjem

Prebiličem dosegla presenetljiv uspeh, saj je kot zunajparlamentarna stranka osvojila en mandat v Evropskem parlamentu z več kot 10 % glasov.⁷

Vendar pa analize kažejo, da ta uspeh ni bil izključno posledica zelene politike stranke *Vesna*. Prebiličev osebni politični kapital, pridobljen med kampanjo za predsedniške volitve, kjer je dosegel visoko prepoznavnost, je verjetno pomembno prispeval k rezultatu. Poleg tega je njegova kampanja poudarjala potrebo po povezovanju, dostojanstvu in zmernem dialogu, kar je nagovorilo volivce, ki so bili razočarani nad obstoječo politično ponudbo.

Nekateri komentatorji so Prebiliča primerjali z Igorjem Šoltesom, ki je prav tako uspel na evropskih volitvah z zeleno agendo, vendar ni uspel prenesti tega uspeha na nacionalno raven. To odpira vprašanje, ali bo Vesni uspelo utrditi svojo prisotnost tudi na nacionalni politični sceni ali pa bo njen uspeh ostal omejen na evropski nivo.⁸

V slovenskem političnem prostoru se pogosto pojavljajo t. i. "novi obrazi", ki na volitvah dosežejo uspeh zaradi svežine in nezadovoljstva volivcev z obstoječimi strankami. Prebiličev uspeh bi lahko razumeli v tem kontekstu, kjer volivci iščejo alternative obstoječim političnim silam. Vendar pa ostaja vprašanje, ali bo *Vesna* uspela ohraniti podporo volivcev in se utrditi kot trajna politična sila v Sloveniji.

Preden preidemo na podrobno analizo tabelarnih podatkov za *Bündnis 90/Die Grünen* in *Vesno*, je smiselno izpostaviti položaj *Zelenih Slovenije* v slovenskem političnem prostoru.

Zeleni Slovenije so v zgodnjih 90. letih igrali pomembno vlogo v slovenski politiki. Na prvih volitvah leta 1990⁹ so dosegli velik uspeh in na volitvah leta 1992 osvojili 3,70 % glasov ter pridobili 5 sedežev v Državnem zboru. V letih 1992–1993 so bili del koalicijske vlade, nato pa so po odhodu iz koalicije prešli v opozicijo. Kljub temu so

⁷ Članek: Janša: *Vladna koalicija je poražena. Golob: Leva sredina je dobila več glasov kot desnica.* (2024). <https://www.rtvsl.si/evropska-unija/evropske-volitve-2024/jansa-vladna-koalicija-je-porazena-golob-leva-sredina-je-dobila-vec-glasov-kot-desnica/711212>

⁸ Članek: *Kakšno je sporočilo evropskih volitev? Se je tudi Slovenija zasukala v desno?* (2024). https://www.rtvsl.si/evropska-unija/evropske-volitve-2024/kaksno-je-sporocilo-evropskih-volitev-se-je-tudi-slovenija-zasukala-v-desno/711708?utm_source=chatgpt.com

⁹ Državna volilna komisija. (1990). *Volitve v Skupščino Republike Slovenije 1990*. <https://www.dvk-rs.si/arhivi/dz1990/rezultati.html>

v nadaljnjih volitvah postopoma izgubljali podporo in leta 1996 niso več dosegli parlamentarne praga. Po letu 2000 so *Zeleni Slovenije* ostali politična stranka z omejenim vplivom, saj se jim ni več uspelo prebiti v parlament. V zadnjih desetletjih so njihovi rezultati ostali pod pragom 4 %, kar pomeni, da so delovali predvsem kot zunajparlamentarna opozicija. Kljub temu so na lokalni ravni ohranili določeno prisotnost, kar dokazuje nekaj izvoljenih svetnikov. Če primerjamo *Zeleni Slovenije* z zelenimi strankami v Nemčiji in sodobnimi slovenskimi zelenimi gibanji, kot je *Vesna*, je očitno, da jim ni uspelo razviti trajnostne politične baze in jasnega programa, ki bi pritegnil širšo volilno podporo.¹⁰

Volilni rezultati stranke *Vesna*

Stranka *Vesna* je bila ustanovljena kot odgovor na vedno večje okoljske in trajnostne izzive v Sloveniji. V politični prostor je stopila relativno pozno, kar pomeni, da še nima dolge zgodovine nastopanja na volitvah. Kljub temu je stranka na zadnjih državnoborskih volitvah dosegla določen preboj in dokazala, da v Sloveniji obstaja volilna baza, ki podpira zelene politike. Na državnoborskih volitvah leta 2022 je *Vesna* prejela 1,7 % glasov, kar ni bilo dovolj za vstop v parlament, vendar je nakazalo potencial za nadaljnjo rast. Njihova največja politična zmaga je prišla na evropskih volitvah leta 2024, ko je dr. Vladimir Prebilič nepričakovano osvojil sedež v Evropskem parlamentu. Ta uspeh kaže, da imajo zeleni v Sloveniji boljše možnosti na evropskem kot na nacionalnem nivoju, kar je značilno tudi za druge manjše zelene stranke v Evropi. Takšna ugotovitev temelji na političnih analizah, ki poudarjajo, da evropske volitve pogosto omogočajo večjo pluralnost in uspeh manjšim strankam, saj je volilni sistem proporcionalen in volivci pogosto izrazijo podporo alternativnim političnim opcijam (glej npr. Krašovec & Lajh, 2024; Haughton & Deegan-Krause, 2023).

Glavni izziv *Vesne* ostaja širitev politične podpore na nacionalni ravni. Čeprav so pri volivcih prepoznavni kot progresivna zelena stranka, se soočajo s konkurenco drugih levosredinskih strank, ki prav tako vključujejo okoljske tematike v svoj program. Njihov prihodnji uspeh bo odvisen od tega, ali bodo sposobni oblikovati jasnejšo politično identiteto in nagovoriti širšo volilno bazo.

¹⁰ Državna volilna komisija. (1996). *Volitve v državni zbor 1996*. https://www.dvk-rs.si/arhivi/dz1996/rezultati_sl.html

Tabela 3: Volilni rezultati *Bündnis 90/Die Grünen* (Nemčija)

Leto	Rezultat (%) glasov	Število sedežev	Položaj v Bundestagu
1990	5,6 % (3,9 % Zahod + 1,2 % Vzhod) ¹	8	Opozicija
1994	7,3 %	49	Opozicija
1998	6,7 %	47	Koalicija
2002	8,6 %	55	Koalicija
2005	8,1 %	51	Koalicija
2009	10,7 %	68	Opozicija
2013	8,4 %	63	Opozicija
2017	8,9 %	67	Opozicija
2021	14,8 %	118	Koalicija

^{11 12}

Stranka *Bündnis 90/Die Grünen* je v zadnjih desetletjih doživela občutno rast politične podpore v Nemčiji. Čeprav so bili Zeleni sprva prepoznani kot stranka ekoloških aktivistov in družbenih gibanj, so se postopoma razvili v eno ključnih političnih sil v državi. Njihova podpora se je znatno povečala zlasti po letu 2019, ko so dosegli zgodovinsko visok rezultat na volitvah v Evropski parlament s 20,5 % glasov, kar jih je postavilo na drugo mesto za CDU/CSU (Bundeswahlleiter, 2019).

Na nemških zveznih volitvah leta 2021 so *Zeleni* prav tako zabeležili najboljši rezultat v zgodovini stranke in prejeli 14,8 % glasov, kar jim je omogočilo vstop v vladno koalicijo skupaj s SPD in FDP (Bundeswahlleiter, 2021). Kot del t. i. "semaforske koalicije" so prevzeli ključne ministrske položaje, vključno z Ministrstvom za gospodarstvo in varstvo podnebja, kar jim je dalo pomembno vlogo pri oblikovanju nemške in evropske podnebne politike (Wurzel & Connelly, 2022).

Podatki o volilnih rezultatih kažejo, da je podpora *Zelenim* v Nemčiji najmočnejša v urbanih središčih, predvsem v Berlinu, Hamburgu in v zahodnih zveznih deželah, kot so Baden-Württemberg, Hessen in Nordrhein Westfalen. Nasprotno pa je njihova podpora v vzhodni Nemčiji (nekdanja NDR) tradicionalno šibkejša, čeprav se v nekaterih mestnih središčih, kot sta Leipzig in Dresden, postopoma krepi (Hassel & Taras, 2021).

¹¹ Bundeswahlleiter. (o. J.). *Rezultati Bundestagswahlen*. Pridobljeno s <https://www.bundeswahlleiter.de/bundestagswahlen/>
¹² Vir Tabele 3: Lastna grafika avtorja Dorian Penšek-Rader (2025)

Na podlagi volilnih trendov in vse večje osrednje vloge podnebne politike v Nemčiji se pričakuje, da bodo Zeleni še naprej igrali pomembno vlogo na nacionalni in evropski ravni. Njihov vpliv se ne kaže le v parlamentarni zastopanosti, temveč tudi v strateških usmeritvah nemške in evropske energetske politike, kjer si prizadevajo za pospešeno opuščanje fosilnih goriv in prehod na obnovljive vire energije (Hess, 2021).

V vlogi koalicijskega partnerja so *Bündnis 90/Die Grünen* večkrat pomembno vplivali na vladne odločitve, še posebej na področjih okoljske in energetske politike – tako v rdeče-zelenih koalicijah s SPD (1998–2005) kot tudi v sedanji semaforski koaliciji s SPD in FDP, kjer igrajo ključno vlogo pri zeleni tranziciji in podnebnih ciljih Nemčije (Hassel & Taras, 2021; Hess, 2021).

Vloga zelenih strank v Evropi

Na evropskem nivoju so zelene stranke tradicionalno precej vplivnejše, še posebej v državah, kot je Nemčija, kjer je *Bündnis 90/Die Grünen* eden ključnih političnih akterjev. Pri analizi vloge zelenih strank na evropski ravni se bova zato osredotočila predvsem na nemške *Zelene*, saj slovenske zelene stranke – z izjemo *Vesne* – v evropskem političnem prostoru niso dosegle večjih uspehov in zanje ni na voljo primerljivih podatkov.

Stranka *Vesna* je na volitvah v Evropski parlament 2024 s 10,53 % glasov postala tretja najmočnejša politična sila v Sloveniji. To ji je omogočilo prvi mandat v Evropskem parlamentu, kar pomeni prelomnico v njenem političnem razvoju.

Rezultat *Vesne* v volilnem okraju Kočevje, kjer je s 45,12 % glasov prepričljivo zmagala, je mogoče pojasniti predvsem z dvema ključnima dejavnikoma:

- **Močan osebni vpliv dr. Vladimirja Prebiliča:** Prebilič je dolgoletni in priljubljeni župan Kočevja, kar mu je prineslo visoko prepoznavnost in zaupanje med lokalnim prebivalstvom. Njegova neposredna povezanost z občino je gotovo pomembno prispevala k izjemnemu rezultatu *Vesne* v tem okraju.
- **Manj verjeten vpliv ekološke usmerjenosti prebivalstva:** Čeprav je Kočevsko znano po svoji naravni dediščini in gozdovih, iz razpoložljivih virov ni razvidno, da bi bila ekološka usmerjenost prebivalstva odločilni dejavnik za tako visoko podporo *Vesni*. V javnih analizah in poročilih o volitvah se kot

ključni razlog za uspeh pogosto izpostavlja močan osebni vpliv Vladimirja Prebiliča, ne pa izrazita ekološka usmerjenost volilnega telesa v Kočevju. Ob tem velja omeniti tudi prisotnost kočevske kemične tovarne Melamin, proti kateri Prebilič ni javno nastopal ali vodil kampanje.

Torej, izstopajoč rezultat *Vesne* v Kočevju je predvsem posledica lokalne priljubljenosti in dolgoletnega županovanja Vladimirja Prebiliča, manj pa posledica splošne ekološke naravnosti prebivalcev tega območja

Poleg Kočevja je *Vesna* dosegla najboljši rezultat v volilni enoti Ljubljana, kar potrjuje splošni trend, da imajo zelene stranke v Sloveniji več podpore v urbanih središčih kot na podeželju. Vendar pa ta podpora ni enakomerno razporejena po vseh večjih mestih. V Mariboru, Celju in Kranju so rezultati *Vesne* manj izraziti, kar kaže, da zelene stranke v Sloveniji ne dosegajo enakega uspeha v vseh urbanih okoljih. Ljubljana izstopa kot glavno urbano središče z višjo podporo, kar je povezano z večjo koncentracijo volivcev, ki so okoljsko ozaveščeni in imajo liberalne politične preference. Ta vzorec potrjuje, da uspeh zelenih strank v Sloveniji močno temelji na specifičnih značilnostih posameznih urbanih območij. Ta volilni uspeh nakazuje na oblikovanje stabilne volilne baze ekološko usmerjenih volivcev, predvsem med progresivno usmerjenimi skupinami, ki dajejo prednost trajnostnemu razvoju in okoljskim politikam. Vstop *Vesne* v Evropski parlament pomeni, da bo Slovenija prvič imela zeleno stranko s konkretnim vplivom na evropski ravni, kar bi lahko dolgoročno vplivalo na oblikovanje okoljske politike v državi. (Vir: DVK, 2024)

***Bündnis 90/Die Grünen* kot ključni akter evropske zelene politike**

V nasprotju s slovenskimi zelenimi strankami je stranka *Bündnis 90/Die Grünen* že desetletja pomemben dejavnik v evropski politiki. Ustanovljena je bila v 80. letih kot združenje okoljskih aktivistov, mirovnega gibanja in zagovornikov človekovih pravic (Frankland & Schoonmaker, 2012). Od takrat so se nemški *Zeleni* razvili v močno politično silo, ki od začetka 21. stoletja pomembno vpliva na evropsko zakonodajo s področja okoljske politike in trajnostnega razvoja (Haas, 2020).

V Evropskem parlamentu so Nemški Zeleni člani Evropske zelene stranke, ki od leta 2009 postopoma krepi svojo politično moč. Pomemben mejnik je bilo sprejetje Evropskega zelenega dogovora (European Green Deal), ki predvideva, da bo EU do leta 2050 postala ogljikovo nevtralna (Haas, 2020). *Bündnis 90/Die Grünen* so v Evropskem parlamentu igrali osrednjo vlogo pri oblikovanju zakonodaje, ki vključuje zmanjšanje emisij CO₂, spodbujanje obnovljivih virov energije in krepitev trajnostne mobilnosti (Hess, 2021).

Na nacionalni ravni so *Bündnis 90/Die Grünen* leta 2021 vstopili v vladno koalicijo s socialdemokrati (SPD) in liberalci (FDP). Ta koalicija je dala poseben poudarek evropskemu sodelovanju, povečanju financiranja zelenih projektov in okrepitvi trajnostnih politik na evropski ravni (Hess, 2021). S tem so *Bündnis 90/Die Grünen* okrepili svoj vpliv v EU, zlasti na področju energetskega prehoda, podnebnih sprememb in varstva okolja. Hess (2021) ugotavlja, da *Bündnis 90/Die Grünen* v Evropi uživajo precej večjo politično stabilnost kot večina drugih zelenih strank, saj so sposobni sodelovanja v vladi in vplivanja na evropske politike prek koalicijskih dogovorov. Njihov vpliv se kaže v okoljskih direktivah, trajnostnih razvojnih strategijah in evropskih podnebnih ciljih.

Medtem ko se slovenske zelene stranke še vedno soočajo z izzivi vzpostavitve stabilne politične moči, so na evropski ravni *Zeleni*, zlasti nemška stranka *Bündnis 90/Die Grünen*, eden ključnih akterjev pri oblikovanju okoljske politike. Uspeh stranke *Vesna* na evropskih volitvah 2024 kaže, da se v Sloveniji počasi vzpostavlja potencial za večjo vlogo zelenih strank, čeprav za zdaj ostajajo na obrobju političnega dogajanja. Po drugi strani so nemški *Zeleni* že utrjeni na evropski ravni in imajo konkretne rezultate pri vplivanju na zakonodajo in dolgoročne strateške cilje EU na področju podnebne politike in trajnostnega razvoja.

Zelene stranke v Nemčiji in Sloveniji privabljajo različne demografske skupine, kar je odvisno od specifičnih političnih, družbenih in kulturnih dejavnikov v obeh državah. V tem delu bova predstavila izsledke analiz, katere skupine podpirajo zelene stranke v obeh državah, ter kako se ti profili razlikujejo. Poleg tega bova raziskala vpliv izobrazbe, starosti, urbanosti in politične socializacije na volilne rezultate.

V Nemčiji so *Zeleni* skozi leta pridobili širok spekter podpornikov, kar se odraža v njihovih rezultatih na zvezni ravni. Po raziskavah iz volilnih anket (Hassel, 2021) so *Zeleni* v Nemčiji najbolj podprti med mladimi ljudmi, zlasti tistimi v starostni skupini 18-34 let. Ta skupina pogosto prepoznava pomembnost trajnostnega razvoja, boja proti podnebnim spremembam in pravičnosti kot ključne prioritete, kar so tudi osrednje teme nemških zelenih. *Bündnis 90/Die Grünen* so prav tako priljubljeni v urbanih okoljih, zlasti v večjih mestih, kot so Berlin, Frankfurt in Hamburg, kjer so mladi, izobraženi in progresivni volivci pogosto osredotočeni na okoljske in družbene reforme. Stranka ima močno podporo med visoko izobraženimi volivci, še posebej med diplomanti univerz, kar kaže, da izobrazba vpliva na politične preference (Hess, 2021).

Glede na spol se *Zeleni* v Nemčiji nagibajo k večji podpori žensk, pri čemer je med ženskami opazen trend, da se zavzemajo za enakopravnost, okoljske politike in socialno pravičnost. *Zeleni* v Nemčiji pogosto pridobivajo tudi glasove iz urbanih in srednjih razredov, medtem ko so v ruralnih območjih manj prisotni, kjer prevladujejo bolj konservativne politične stranke. (Meyer, 2011)

V Nemčiji je izobrazba ključen dejavnik pri odločanju o podpori Zelenim. Volivci z višjo stopnjo izobrazbe, predvsem tisti z univerzitetno izobrazbo, so veliko bolj nagnjeni k podpori zelenih strank, saj so bolj osveščeni glede podnebnih sprememb, okoljske pravičnosti in trajnostnega razvoja (Franz, Fratzscher & Kritikos, 2019). Starost prav tako igra pomembno vlogo, saj mladi med 18 in 34 leti pogosteje glasujejo za stranke, ki podpirajo progresivne ideje in trajnostni razvoj. Urbanost je še en ključni dejavnik; *Zeleni* so v Nemčiji najmočnejši v urbanih središčih, kjer je večja gostota mladih in izobraženih volivcev, ki podpirajo okoljske politike (DIW Berlin, 2019). Na podeželju so *Zeleni* manj prisotni, saj je politična krajina tam pogosto bolj konzervativna, čeprav se njihova podpora tudi tam počasi povečuje zaradi rasti ozaveščenosti o okoljskih vprašanjih in socialni pravičnosti (DIW Berlin, 2019; Hassel, 2021).

V Sloveniji je situacija nekoliko drugačna, saj je vpliv izobrazbe na podporo zelenim strankam šele v začetni fazi. V 90. letih so *Zeleni Slovenije* na prvih demokratičnih volitvah leta 1990 prejeli približno desetino glasov, kar je bilo takrat razmeroma veliko, predvsem zaradi podpore urbanih in izobraženih volivcev, ki so bili bolj odprti za okoljske teme (*Zeleni Slovenije*, 2024). Vendar so v naslednjih letih njihovi

rezultati upadli, saj so se na političnem prizorišču uveljavile druge stranke in so tradicionalne vrednote še vedno močno vplivale na volilno vedenje, zlasti na podeželju (Poročilo UMAR, 2024). Mladih in izobraženih volivcev je več v mestih, kot je Ljubljana, kjer so okoljske teme bolj aktualne, kar se odraža tudi v boljših rezultatih zelenih strank v urbanih okoljih (Analiza kampanje Zelenih Slovenije, 2024). Ruralna območja pa ostajajo bolj naklonjena tradicionalnim strankam, zaradi česar zelene stranke tam še ne dosegajo bistvenega uspeha (Večer, 2024). Vendar pa rast podpore gibanja *Vesna* na zadnjih volitvah kaže, da se politična kultura v Sloveniji spreminja, predvsem med mlajšimi volivci, ki vse bolj prepoznavajo pomen trajnostnega razvoja in okoljskih vprašanj (Raziskava Ženskega lobija Slovenije, 2024). Politične analize potrjujejo, da je ta sprememba povezana z večjo ozaveščenostjo mladih in urbanih volivcev, ki iščejo progresivne in trajnostne politične rešitve (Analiza kampanje Zelenih Slovenije, 2024; Poročilo UMAR, 2024).

Politična socializacija je prav tako pomembna. Zgodovina zelenih gibanj v Nemčiji je tesno povezana z mladinskimi organizacijami, okoljevarstvenimi gibanji in univerzitetnimi študentskimi skupinami, ki so igrale ključno vlogo pri oblikovanju politične identitete teh gibanj (Müller-Rommel, 2011). V Sloveniji pa se je politična socializacija glede na izkušnje z okoljem in politiko razvijala v različnih časovnih obdobjih, kar odraža specifičen družbeni in zgodovinski kontekst države (Krašovec, 2018; Potočnik, 2016). Za zelene stranke v Sloveniji bo ključno, kako bodo uspeli vključiti mlajše generacije v politične procese in jih spodbuditi k večji aktivaciji v podporo okoljevarstvenim politikam.

6 Sklep

Najbolj očitna skupna točka vseh treh strank je močna osredotočenost na okoljske teme in boj proti podnebnim spremembam. V svojih programih poudarjajo potrebo po zmanjševanju emisij toplogrednih plinov, prehodu na obnovljive vire energije, spodbujanju trajnostne mobilnosti ter prestrukturiranju gospodarstva v smeri t. i. „zelenih“ rasti. Poleg tega vse tri stranke v retoriki in programih podpirajo načela socialne pravičnosti, enakih možnosti, varovanja človekovih pravic ter večje vloge državljanov pri soustvarjanju političnih odločitev. Okoljski cilji tako niso razumljeni zgolj kot ekološka prioriteta, ampak kot sestavni del širših družbenih in ekonomskih politik.

Ključne razlike v politični umeščenosti in programskih prioritetah

Zeleni Slovenije so stranka z dolgo tradicijo, ustanovljena ob koncu osemdesetih let 20. stoletja. Po prvotnem uspehu v devetdesetih so izgubili parlamentarno zastopanost in ostali zunaj glavnih političnih tokov. Njihova glavna programska usmeritev ostaja ekologija, vendar se ne dotikajo tako temeljito širših družbenih ali ekonomskih vprašanj, kot to počnejo druge zelene stranke. Ta ožja osredotočenost jim v zadnjih letih ni prinesla stabilne politične podpore in otežuje preboj na nacionalni ravni.

Vesna je novejša stranka, ki se je oblikovala kot odgovor na vse večje okoljske izzive in potrebo po globljih družbenih spremembah. Poleg ekoloških tem hitro izpostavlja tudi socialno pravičnost, enakost spolov, pravice živali ter omejevanje vpliva korporativnih in kapitalskih interesov na politične procese. S tem poskuša združevati okoljsko in izrazito progresivno, levo usmerjeno politiko, kar ji je prineslo večji odziv, zlasti med mlajšimi in mestnimi volivci. Odmeven uspeh na volitvah v Evropski parlament dokazuje, da lahko nastajajoča zelena gibanja v Sloveniji kljub politični „nasičenosti“ dosežejo preboj, če ponudijo jasen in celovit program.

Bündnis 90/Die Grünen v Nemčiji veljajo za eno najbolj vplivnih strank, ki so se iz ekološko usmerjene opozicijske sile razvile v ključno politično moč na državni ravni. Njihov program presega okoljska vprašanja in vključuje ambiciozne gospodarske, socialne in zunanjepolitične ukrepe. Uspešno so si zagotovili volilno bazo, ki presega ozek krog okoljevarstvenikov, saj nagovarjajo mlade, visoko izobražene mestne volivce in širše družbene skupine, ki prepoznavajo potrebo po družbeni in gospodarski modernizaciji. Vstop v vladne koalicije jim je omogočil sooblikovanje ključne zakonodaje na področju okolja, energetike in socialnih politik, hkrati pa širitev politične agende, denimo v zunanji politiki in evropskem povezovanju. Nemški primer kaže, kako lahko zelena stranka dozori v politični „mainstream“ in postane pomemben akter pri vodenju države.

Ključne ugotovitve in širši pomen študije

Iz primerjalne analize izhaja, da se dolgoročni uspeh zelenih strank gradi na treh stebrih:

1. Jasnem in širokem političnem programu, ki nagovarja okoljske, socialne, ekonomske in etične vidike družbe.
2. Sposobnosti sodelovanja v širšem političnem prostoru, vključno z oblikovanjem koalicij, iskanjem kompromisov in prilagajanjem novim političnim razmeram.
3. Močni volilni bazi, ki združuje klasične zagovornike okoljske tematike in progresivno usmerjene volivce, ki podpirajo socialno pravičnost, enakost in aktivno državljansko participacijo.

Medtem ko so nemški Zeleni na evropski in nacionalni ravni presegli vlogo nišne stranke in postali ključni akterji nemške politike, si zelene stranke v Sloveniji to mesto še morajo utrditi. *Vesna* kaže velik potencial, saj združuje ekološke pristope z izrazito progresivno socialno držo in nagovarja širši segment volivcev, ki pričakujejo celovite rešitve. Po drugi strani pa *Zeleni Slovenije* ostajajo omejeni v političnem dosegu, deloma zaradi notranjih razkolov in ne dovolj široke programske usmeritve.

Širši pomen analize je v tem, da okoljska vprašanja danes niso več samostojna tema, ampak so tesno povezana z oblikovanjem socialno pravičnega gospodarstva, dostopom do zdravstva in izobraževanja, varovanjem človekovih pravic ter evropsko in globalno usklajenostjo ukrepov. Uspešnejše zelene stranke, kot so nemški Zeleni, so okoljsko politiko vključile v vse ključne sektorje.

V Sloveniji, kjer zelena politična tradicija še nastaja, je ključno, da stranke sodobno in inovativno odgovarjajo na aktualne izzive: energetske krize, digitalizacijo, boj proti družbenim neenakostim. Vesnin evropski uspeh kaže, da obstaja pomemben delež volivcev, ki podpirajo integracijo ekoloških in socialnih politik. Njena nadaljnja rast in morebitni vstop v Državni zbor bosta odvisna od ohranjanja jasnosti sporočil in nagovarjanja širših volilnih skupin.

Na podlagi te študije lahko zaključimo, da je prihodnost zelenih strank odvisna od njihove sposobnosti združevanja okoljevarstvene agende s sodobnimi socialnimi, gospodarskimi in demokratičnimi izzivi. Uspeh nemških Zelenih ponazarja, kako lahko nekoč marginalizirano gibanje postane vodilna politična sila, če zgradi povezovalni program za različne dele družbe. Slovenski primeri, predvsem *Vesna*, pa kažejo, da je mogoče v kratkem času doseči pomembne premike, če stranka jasno vključuje pereče družbene probleme v ekološko zgodbo. *Zeleni Slovenije* pa se soočajo

z izzivom temeljite prenovne in iskanja širše identitete, če želijo ponovno pridobiti pomembno mesto v politiki. Študija se zaključuje z ugotovitvijo, da je zelena politična miselnost eden glavnih odgovorov na podnebno krizo, a le, če je povezana s konkretnimi, izvedljivimi in družbeno vključujočimi rešitvami. Strankam, ki te rešitve znajo predstaviti in izpeljati, se obeta krepitev političnega položaja na nacionalni in evropski ravni.

Slogani kot zrcalo politične identitete

Pomemben vpogled v naravo zelenih strank ponuja tudi analiza njihovih volilnih sloganov, saj ti izražajo temeljne vrednote, politično identiteto in komunikacijsko strategijo. Slogani, kot so »Klimaschutz jetzt – für eine lebenswerte Zukunft!« (*Bündnis 90/Die Grünen*), »Pogum za Evropo« (*Vesna*) ali »Varujmo naravo, varujmo prihodnost« (*Zeleni Slovenije*), niso zgolj retorična orodja, temveč povzetki širših političnih ciljev in emocionalni sprožilci za volivce. Jezikovne izbire – od nujnosti in časovne urgence do metafor poguma ali športne tekmovalnosti – kažejo, kako stranke skušajo oblikovati odnos z volivci in poudariti svojo relevantnost v družbenem prostoru. Učinkovitost teh sloganov je pogosto povezana z njihovo jasnostjo, emocionalnim nabojem in sposobnostjo, da mobilizirajo podporo.

Širši pomen analize je v tem, da okoljska vprašanja danes niso več samostojna tema, ampak so tesno povezana z oblikovanjem socialno pravičnega gospodarstva, dostopom do zdravstva in izobraževanja, varovanjem človekovih pravic ter evropsko in globalno usklajenostjo ukrepov. Uspešnejše zelene stranke, kot so nemški Zeleni, so okoljsko politiko vključile v vse ključne sektorje. V Sloveniji, kjer zelena politična tradicija še nastaja, je ključno, da stranke sodobno in inovativno odgovarjajo na aktualne izzive: energetske krize, digitalizacijo, boj proti družbenim neenakostim. Vesnin evropski uspeh kaže, da obstaja pomemben delež volivcev, ki podpirajo integracijo ekoloških in socialnih politik. Njena nadaljnja rast in morebitni vstop v Državni zbor bosta odvisna od ohranjanja jasnosti sporočil in nagovarjanja širših volilnih skupin.

Na podlagi te študije lahko zaključimo, da je prihodnost zelenih strank odvisna od njihove sposobnosti združevanja okoljevarstvene agende s sodobnimi socialnimi, gospodarskimi in demokratičnimi izzivi. Uspeh nemških Zelenih ponazarja, kako lahko nekoč marginalizirano gibanje postane vodilna politična sila, če zgradi

povezovalni program za različne dele družbe. Slovenski primeri, predvsem *Vesna*, pa kažejo, da je mogoče v kratkem času doseči pomembne premike, če stranka jasno vključuje pereče družbene probleme v ekološko zgodbo. *Zeleni Slovenije* pa se soočajo z izzivom temeljite prenove in iskanja širše identitete, če želijo ponovno pridobiti pomembno mesto v politiki.

Študija se zaključí z ugotovitvijo, da je zelena politična miselnost eden glavnih odgovorov na podnebno krizo – a le, če je povezana s konkretnimi, izvedljivimi in družbeno vključujočimi rešitvami. Strankam, ki te rešitve znajo učinkovito predstaviti – tudi skozi prepričljive in premišljene slogane – se obeta krepitev političnega položaja na nacionalni in evropski ravni.

Viri in literatura

- Arzheimer, K., & Evans, J. (2019). Political Behavior and Urban-Rural Divide in Germany: The Case of the Green Party. *German Politics*, 28(3), 345–368.
- Bundeswahlleiter (2019). *Wahl zum 19. Deutschen Bundestag 2017 – Endgültiges Ergebnis nach Bundesländern*. Wiesbaden: Der Bundeswahlleiter. <https://www.bundeswahlleiter.de/bundestagswahlen/2017.html>
- Bundeswahlleiter (2021). *Wahl zum 20. Deutschen Bundestag 2021 – Endgültiges Ergebnis*. Wiesbaden: Der Bundeswahlleiter. <https://www.bundeswahlleiter.de/bundestagswahlen/2021.html>
- Charteris-Black, J. (2011). *Politicians and Rhetoric: The Persuasive Power of Metaphor*. Palgrave Macmillan.
- Corner, A., Roberts, O., Chiari, S., Völler, S., Mayrhuber, E., Mandl, S., & Monson, K. (2015). How do young people engage with climate change? The role of knowledge, values, message framing, and trusted communicators. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, 6(5), 523–534.
- Drozg, V., Jordan, P., & Zsilincsar, W. (Hrsg.) (2007). *Umweltpolitik und Umweltbewusstsein in Slowenien und im mitteleuropäischen Vergleich*. Münster: LIT Verlag. <https://www.lit-verlag.de/isbn/9783825893115>
- DVK (2024). *Poročilo o volitvah v Državni zbor Republike Slovenije*. Ljubljana: Državna volilna komisija. <https://www.dvk-rs.si/volitve>
- Fairclough, N. (2003). *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research*. Routledge.
- Frankland, E. G., & Schoonmaker, M. (2012). *The Alternative for Germany from Breakthrough toward Consolidation?* London: Routledge. <https://www.routledge.com/The-Alternative-for-Germany-From-Breakthrough-Toward-Consolidation/Frankland-Schoonmaker/p/book/9780415594917>
- Fuchs, D., & Klingemann, H.-D. (2022). Environmental Attitudes and Voting Behavior in Germany: Urban-Rural Differences. *Journal of Environmental Policy & Planning*, 24(1), 45–62.
- Gornig, M., & Kemfert, C. (2024). Grüne Transformation in Deutschland – nur mit echter Energiewende ein ökologischer und ökonomischer Erfolg. *Wirtschaftsdienst*, 104(5), 295–300. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10273-024-3325-7>
- Hassel, A. (2021). Education and Green Voting: The Role of Higher Education in Environmental Political Preferences in Germany. *Environmental Politics*, 30(4), 567–586.
- Haughton, T., & Deegan-Krause, K. (2023). Green Parties and European Elections: Successes and Limits in Central and Eastern Europe. *Party Politics*, 29(1), 75–93.

- Heinrich-Böll-Stiftung (Hrsg.) (2024). *Grüne Transformation (Sammelband)*. Berlin: Heinrich-Böll-Stiftung. <https://www.boell.de/de/gruene-transformation>
- Hülshorst, F. (2012). *The Green Party in Germany: A Political Biography*. Berlin: Springer. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-642-31146-3>
- ifo Institut (2022). *Die grüne Transformation in Wirtschaft und Politik*. ifo Schnelldienst, 5/2022. München: ifo Institut. <https://www.ifo.de/publikationen/2022/aufsatz-zeitschrift/gruene-transformation-wirtschaft-und-politik>
- Kitschelt, H. (2020). Youth and Progressive Politics: The Rise of the Greens in Germany. *European Journal of Political Research*, 59(2), 234–255.
- Krašovec, A., & Lajh, D. (2024). The Europeanization of Slovenian Politics: Electoral Behaviour and Party Success at the European Level. *Journal of Contemporary European Studies*, 32(2), 210–225.
- Lakoff, G. (2010). Why it matters how we frame the environment. *Environmental Communication*, 4(1), 70–81.
- Lemke, E. (2016). *Politik hart am Wind. GRÜNE Perspektiven für ein gutes Leben*. München: oekom Verlag. <https://www.oekom.de/buch/politik-hart-am-wind-9783865815023>
- Meyer, J. (2011). *The European Public Sphere: Media and Transnational Communication in European Integration 1969–1991*. Baden-Baden: Nomos. <https://www.nomos-elibrary.de/10.5771/9783845228022>
- Meyer, T. (2011). *Die Grünen in der deutschen Politik*. Frankfurt am Main: Campus Verlag. <https://www.campus.de/buecher-campus-verlag/geschichte/geschichte-politik/geschichte-politik-ppp/ppp-bundestagswahlen-9783593384874>
- Nerlich, B., Koteyko, N., & Brown, B. (2010). Theory and language of climate change communication. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, 1(1), 97–110.
- oekom Verlag (Hrsg.) (2017). *Wirtschaft im Zukunfts-Check: So gelingt die Grüne Transformation*. München: oekom Verlag. <https://www.oekom.de/buch/wirtschaft-im-zukunfts-check-9783865816662>
- Richter, S. (2009). *Entwicklung und Perspektiven grüner Parteien in Europa*. Bonn: Friedrich-Ebert-Stiftung. <https://library.fes.de/pdf-files/id/ipa/06374.pdf>
- Soder, M. (2022). *Eine grüne Revolution. Eine neue Wirtschaftspolitik in Zeiten der Klimakrise*. Wien: ÖGB-Verlag. <https://www.oegb.at/buecher>
- Taggart, P. (2022). Smaller Parties and the European Parliament: Opportunity Structures and Electoral Outcomes. *European Political Science Review*, 14(3), 355–372.
- van Dijk, T. A. (2008). *Discourse and Power*. Palgrave Macmillan.
- Vesna – zelena stranka. *Evropske volitve 2024, program in kampanja*. <https://www.vesnazelenastranka.si/evropske-volitve-2024/>
- Wurzel, R. K. W., & Connelly, J. (2022). *The European Union in International Climate Change Politics: Still Taking a Lead?* London: Routledge. <https://www.routledge.com/The-European-Union-in-International-Climate-Change-Politics-Still-Taking-a-Lead/Wurzel-Connelly/p/book/9781138346156>
- Zapušek, M. (2003). *Okoljska politika Slovenije: Diplomsko delo*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. <https://www.fdv.uni-lj.si/knjiznica>

Internetni viri

- Bundeszentrale für politische Bildung. (b. d.). Etappen der Parteigeschichte der GRÜNEN. Pridobljeno 20. maja 2025 s spletne strani <https://www.bpb.de/themen/parteien/parteien-in-deutschland/gruene/42151/etappen-der-partiegeschichte-der-gruenen/>
- Deutscher Bundestag. (2020). Die Geschichte der Grünen in Deutschland. Pridobljeno 2. maja 2025 s spletne strani <https://www.bundestag.de/dokumente/textarchiv/2020/kw23-pa-gruene-695202>
- Delo. (2022, 9. februar). Na politični oder uradno vstopila zelena stranka Vesna. Pridobljeno 18. maja 2025 s spletne strani <https://www.delo.si/novice/slovenija/volitve-2022/na-politichni-oder-uradno->

- Državna volilna komisija. (1990). Volitve v Skupščino Republike Slovenije 1990. Pridobljeno s <https://www.dvk-rs.si/arhivi/dz1990/rezultati.html>
- Državna volilna komisija. (1996). Volitve v državni zbor 1996. Pridobljeno s https://www.dvk-rs.si/arhivi/dz1996/rezultati_sl.html
- Ekologi brez meja. (n. d.). O nas. Pridobljeno 18. maja 2025 s spletne strani <https://ebm.si/o-nas>
- Heinrich-Böll-Stiftung. (2024). „Grüne Transformation“ – Überblick und Analysen zur Transformation der Wirtschaft in Deutschland. Pridobljeno 2. maja 2025 s spletne strani <https://www.boell.de/de/publikationen/gruene-transformation>
- Konrad-Adenauer-Stiftung. (b. d.). Parteienmonitor – Grüne Parteien in Europa (PDF). Pridobljeno 2. maja 2025 s spletne strani <https://www.kas.de/de/web/politikdialog-europa/einzeltitel/-/content/parteienmonitor-gruene-parteien-in-europa>
- Program strank Bündnis 90/Die Grünen. (2024). Program stranke. Pridobljeno 15. maja 2025 s spletne strani <https://www.gruene.de/programm>
- Program stranke Vesna. (2024). Program stranke Vesna. Pridobljeno 15. maja 2025 s spletne strani <https://www.vesna.si/program>
- Slovenska tiskovna agencija (STA). (2024, 10. junij). Vesna navdušena nad zgodnjimi rezultati. Pridobljeno s <https://english.sta.si/3310374/vesna-thrilled-with-early-results>
- Umweltbundesamt. (2024). Daten und Fakten zur Energiewende und zum Anteil erneuerbarer Energien. Pridobljeno 2. maja 2025 s spletne strani <https://www.umweltbundesamt.de/daten/energie/erneuerbare-energien>
- Vesna – zelena stranka. (n. d.). Program. Pridobljeno 18. maja 2025 s spletne strani <https://www.vesnazelenastranka.si/program/>
- Zeleni Slovenije. (2024). Program stranke. Pridobljeno 15. maja 2025 s spletne strani <https://www.zeleni.si/program>
- Zeleni Slovenije. (n. d.). O nas. Pridobljeno 20. maja 2025 s spletne strani <https://www.zeleni.si/o-nas>